

PLANTENWERKGROEP

IVN-Oisterwijk---NMC-Schijndel---Natuurgroep Gestel

Plant van de maand januari 2022

ivn natuur
educatie
Oisterwijk

Moerasvaren

Algemeen

Wetensch. naam	<i>Thelypteris palustris</i> . Schott
Uitspraak	Thelýpteris palústris
Familie	Thelypteridaceae/Moerasvarenfam.
Geslacht	<i>Thelypteris</i>
Soort	Moerasvaren
Plantvorm	Sporenplant
Sporen(rijp)	Juli - september
Wortels	Wortelstok
Hoogte	15 tot 100 cm.
Bladstand	Verspreid/Zelfstandig
Bladsteel	Strokleurig
Bladvorm	Lancetvormig
Bladvorm(deelblaadje)	Langwerpig smal
Bladrand	Gaaf/omgerold
Bladkleur	Heldergroen
Groeiplaats	Moerasbos
Leefvorm	Overblijvend

Foto 1. Moerasvaren

Inleiding

In januari 2015 is de Gewone eikvaren besproken. Verschillende varens volgen op de eerste maanden van de jaren erna. Het is 2022 en weer januari. Deze keer aandacht voor een varen in het moeras, de Moerasvaren.

Naamgeving

Thelypteris. In deze naam kunnen we twee Oudgriekse woorden herkennen: *thelus*(vrouwelijk) en *pteris*(varen). Het Griekse *pteris* betekent veer/vleugel. *Pte-ridon* is een verkleinwoord; zeg kleine veer/varen.

Palustris. Dat *palustris* verwijst naar *moerasbewonend* komt voor deze plant goed uit.

Moerasvaren. In de Nederlandse naam zien we de vertaling van *palustris* terug.

In het Fries, Frans, Duits en Engels noemt men de plant achtereenvolgens: Sompefear, Fougère des marais, Sumpffarn en (Eastern) Marsh Fern.

Synoniemen van *Thelypteris palustris* zijn: *Thelypteris thelypteroides* en *Dryopteris thelypteris*.

In het noorden van Overijssel kun je varenkenners ontmoeten die de plant de naam *Addervaren* geven.

Afb. 2. Wortelstok

Plaatsing

Heukels plaatst de plant in de Moerasvarenfamilie, verder in het geslacht *Thelypteris* en de soort Moerasvaren. In het geslacht *Thelypteris* worden verder geen andere varens vermeld.

Foto 3. Blad

Beschrijving

Levensvorm. De Moerasvaren is overblijvend en valt bij de indeling van Raunkiaer onder de Geofyten.

Wortels. De plant heeft een lange, dunne, zwarte, kruipende wortelstok die zich vertakt (Afb.2; foto 4).

Stengels. De bladsteellengte is ongeveer het derde deel van het gehele lancetvormige blad (Foto 4). De strokleurige bladstelen hebben alleen onderaan enkele schubben.

Bladeren. Uit de wortelstokken groeien twee soorten bladeren. In mei/juni verschijnen de infertiele (onvruchtbare) bladeren die een lengte van 15 tot 60cm krijgen (foto 4). De vorm van de bladschijf is langwerpig/lancetvormig, ze is heldergroen van kleur en dubbelgeveerd. In juli komen de fertiele (vruchtbare) bladeren tevoorschijn (foto 5). Ze zijn dikker en hun lengte is 30 tot 100cm. In de herfst sterven de bladeren af.

Vruchten. De ronde sporenhoopjes hebben een zwak dekvliesje en liggen in het midden tussen middennerf en rand van de deelblaadjes van de vruchtbare bladeren. De vruchthoopjes groeien tot tegen elkaar aan, de deelblaadjes rollen -ter bescherming- wat om. De kleur van de sporangiën gaat van geelbruin naar zwartbruin.

Groeiplaats

Op zonnige/halfschaduwrijke natte plaatsen kunnen we de Moerasvaren tegenkomen. Het substraat zal voedselarm tot vrij voedselrijk zijn. De grond zal zwak zuur zijn. In veenmoerassen voelt de Plant van de Maand zich thuis. In de laagveengebieden en de beekdalen van Noord-Brabant kun je uitkijken naar de Moerasvaren.

Verspreiding

Vooraf de wortelstok verzorgt de voortplanting.

Tot slot

Laten we genieten van de kleurheldere en warrige indruk die de Moerasvaren ons brengt (foto 6). En tot slot laten we ons verrassen door de verrassing van Jac P. Thijsse .

In **DE.LEVENDE.NATUUR** -1915 (20-12)- schrijft hij over de ontwikkeling van het Naardermeer waar de volgende zinsnede is te vinden:

Koningsvarens staan er reeds in gezelschap van Stekelvaren, Kamvaren, Moerasvaren.

In datzelfde artikel plaatst hij een foto van de Boomendijk. (foto 7).

In **DE.LEVENDE.NATUUR** -1916 (21-11)- beschrijft hij zijn verrassing t.a.v. onze Plant van de Maand: **De Moerasvaren.** Deze varen wordt niet dikwijls aangetroffen met sporendragende veeren. We hebben wel hectaren moerasland afgezocht, waar die varen de hoofdfiguur was, zonder één vruchtbare veer te ontdekken. Dezen zomer echter konden we ze vinden zooveel we maar wilden in het botanisch reservaat

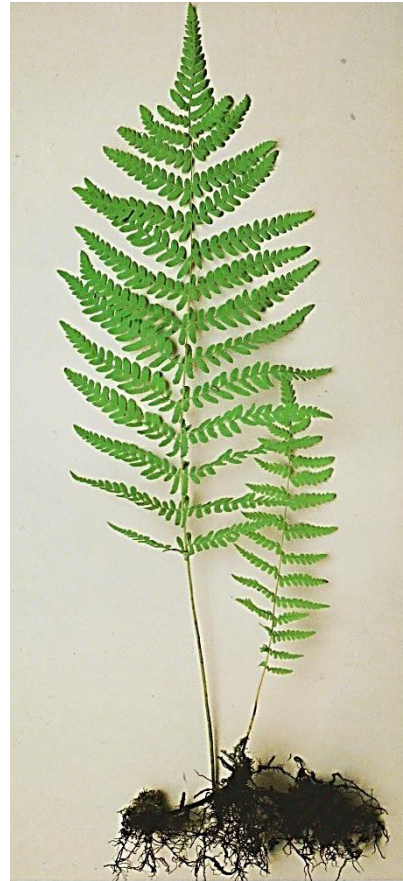

Foto 4. Bladstengel

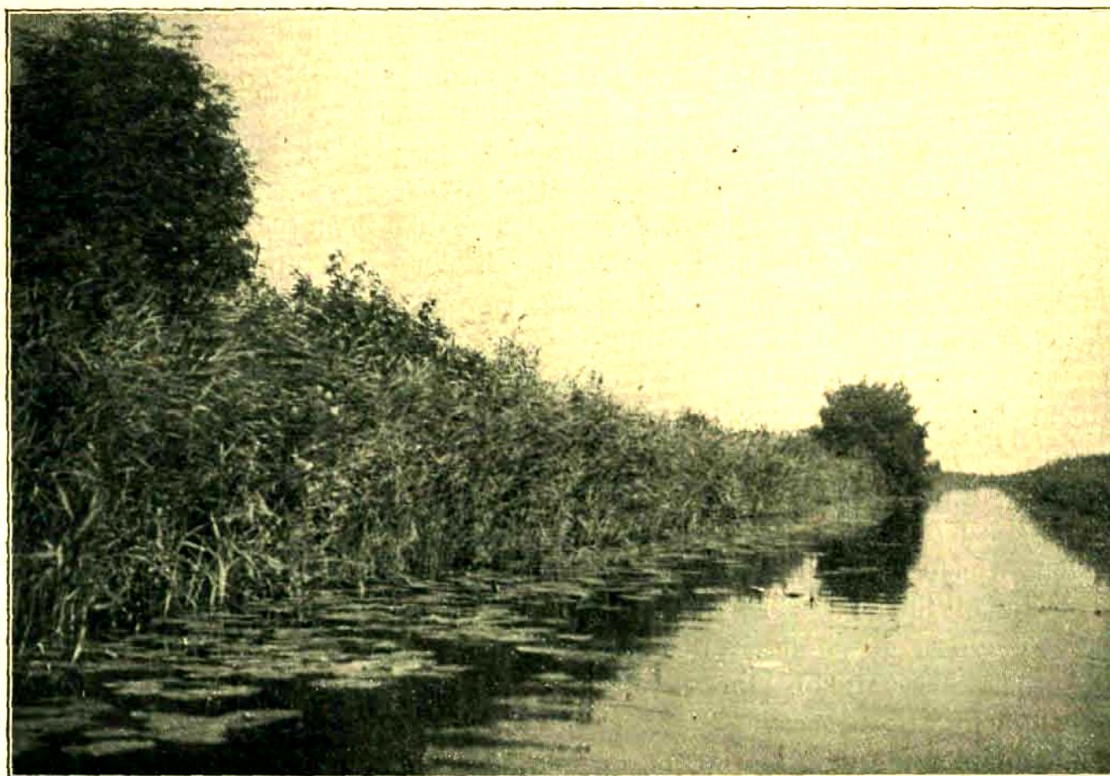

Foto 5. Fertiel blad

Foto 6. 'Warrige indruk'

in het Naardermeer, en wel vlak langs den oever van den Boomendijk. De plant schijnt daar op het allerbest te groeien en maakte veeren van wel 1¼ meter lang, wat een heel stuk boven de maat is.

De Boomendijk in 't Naardermeer.

Foto E. A. LOEB.

Op de foto van de Boomendijk is veel Riet en geen Moerasvaren te ontdekken. Wat hebben wij te doen ? In de buurt van de *De Boomendijk in 't Naardermeer* gaan zoeken of toch in veendrassige gebieden dichterbij ons huis ? Sukses !

Rest mij U allen een goed natuurjaar 2022 te wensen.

Tekst : Gerard te Dorsthorst

Afb-foto's: Saxifraga(1); Histoire universelle du règne végétal(2); GtD(3,6);
Spectrum Natuurgids ISBN 90 274 4579 6(4,5);
De Levende Natuur(7).

1. Moerasvaren	Saxifraga – Rutger Barendse
2. Wortelstok	Histoire universelle du règne végétal, deel 11, P.J.Buchoz(1775-1778)
3. Blad	St.Michielsgestel 7 sept. 2020
4. Bladstengel	Grassen, varens, mossen en korstmossen. 3 ^e druk 1995
5. Fertiel blad	Grassen, varens, mossen en korstmossen. 3 ^e druk 1995
6. 'Warrige indruk'	St.Michielsgestel 7 sept. 2020
7. De Boomendijk	De Levende Natuur. E.A.Loer 1915
